

**A Kúria
mint felülvizsgálati bíróság
ítélete**

Az ügy száma: Pfv.VI.21.255/2015/5.
A tanács tagjai: . Wellmann György a tanács elnöke
 . Puskás Péter előadó bíró
 . Kocsis Ottília bíró

A felperesek: I. rendű

 II. rendű
 III. rendű
 IV. rendű

Az I-III. rendű felperesek képviselője: Muszka Sándor Ügyvédi Iroda,
 ügyintéző: Dr. Muszka Sándor ügyvéd

A IV. rendű alperes képviselője: felszámoló, Dr. Muszka Sándor Ügyvédi Iroda,
 ügyintéző: Dr. Muszka Sándor ügyvéd

Az alperes:
Az alperes képviselője: Jeviczki Attila ügyvéd

A per tárgya: szerződés érvénytelenségének a megállapítása
A felülvizsgálati kérelmet benyújtó felek:
 felperesek

A másodfokú bíróság neve és a jogerős határozat száma:
 Ítéletábrla
 6.Pf.21.356/2014/3.

Az elsőfokú bíróság neve és a határozat száma:
 Törvényszék
 37.P.22.769/2013/27.

Rendelkező rész

- A Kúria a jogerős ítéletet hatályában fenntartja.

- Kötelezi az felpereseket, hogy 15 napon belül fizessenek meg az alperes részére személyenként 300.000 (háromszázezer) forint felülvizsgálati eljárási költséget.

- Kötelezi az I., II. és IV. rendű felpereseket, hogy felhívásra egyenként fizessenek meg az államnak 875.000

(nyolcszázhetvenötezer) forint felülvizsgálati eljárási illetéket.

- A III. rendű felperes költségmentessége folytán le nem rótt 875.000 (nyolcszázhetvenötezer) forint felülvizsgálati eljárási illetéket az állam viseli.

Az ítélet ellen felülvizsgálatnak nincs helye.

Indokolás

A felülvizsgálat alapjául szolgáló tényállás

- [1] Az I. rendű felperes 68.047.396 forint, a II. rendű felperes 68.014.112 forint, a III. rendű felperes pedig 56.562.500 forint birtokfejlesztési hitelt vett fel 2008. április 28-án az alperestől. A szerződésben rögzítették, hogy az I-III. rendű felperesek az állami támogatások fogadására az U. Bank Hungary Zrt.-nél elkülönített bankszámlát nyitottak, ami a hitel folyósításának az egyik feltételét is jelentette. Az I-III. rendű felperes által felvett kölcsön visszafizetésére a IV. rendű alperes készfizető kezességet vállalt. Az adósok és a kezes felhatalmazták az alperest valamennyi, így az elkülönített bankszámlájuk vonatkozásában is azonnali beszédési megbízás benyújtására. A kölcsön biztosítására a felek egyebek mellett az I-III. rendű felperesek által létesített elkülönített bankszámlákra is zálogjogot alapítottak és óvadéki szerződést kötöttek.

Az A. Alapítvány (a továbbiakban: Alapítvány) 2008. május 23-án - a kezesség mértékét 40 %-ban meghatározva - készfizető kezességvállalási nyilatkozatot tett az I-III. rendű felperesek által felvett hitel tekintetében, de utóbb az alperes szerződésszegésére hivatkozással a kezesi szerződéstől elállt. A szerződéseket az alperes a felperesek nem teljesítése miatt 2011. október 11-én azonnali hatállyal felmondta.

A kereseti kérelem és az alperes védekezése

- [2] Az I-III. rendű felperesek keresetükben kérték annak a megállapítását, hogy az alperessel kötött birtokfejlesztési hitelszerződések és az azok biztosítására létrejött zálogjog és óvadéki szerződések a jogszabályba ütközésük folytán érvénytelenek. Keresetüket arra alapították, hogy az elkülönült bankszámlájukra érkező támogatások mezőgazdasági vagyoni értékű jognak minősülnek és a mezőgazdasági, agrár-vidékfejlesztési, valamint halászati támogatásokhoz és egyéb intézkedésekhez kapcsolódó eljárás egyes kérdéseiről szóló 2007. évi XVII. törvény (a továbbiakban: Törvény)

75. § (4) bekezdése szerint az azok átruházására vagy ideiglenes átengedésére kötött szerződések semmisek. A zálog és óvadéki szerződések a hitel folyósításának az egyik feltételét képezték és azok nélkül a felek a szerződéseket nem kötötték volna meg, ezért a hitelszerződések is érvénytelenek.

[3] A IV. rendű felperes keresetében kérte a hitelszerződések biztosítására létrejött készfizető kezési szerződések érvénytelenségének a megállapítását. Előadta, hogy a kezességvállalása járulékos jellegű, így az I-III. rendű felperések szerződésének érvénytelensége folytán a készfizető kezési szerződés is érvénytelen. Másodlagosan arra hivatkozott, hogy a szerződés megkötésekor tévedésben volt, mert úgy tudta, hogy az Alapítvány is készfizető kezességet vállal. Ez azonban az alperes hibájából történt elállás folytán ez nem történt meg, pedig az Alapítvány készfizető kezességvállalása esetén az Alapítvány helytállásának a mértékéig mentesült volna a kötelezettségei alól.

[4] Az alperes valamennyi kereseti kérelem elutasítását kérte.

Az első- és másodfokú ítélet

[5] Az elsőfokú bíróság ítéletével a keresetet elutasította.

Az ítélet indokolása szerint a felek szerződésének a szövegéből megállapíthatóan a zálogjogot nem a mezőgazdasági támogatási jogosultságra, mint mezőgazdasági vagyoni értékű jogra, hanem az I-III. rendű felperések részére folyósított támogatási összegekre, mint követelésekre alapították. Azt, hogy mit jelent a mezőgazdasági vagyoni értékű jog és a támogatási jogosultság a Törvény 9. § n) pontja határozza meg, de a zálogszerződés tárgya nem ez, hanem a pénzre szóló követelés volt, olyan jogszabályi rendelkezés pedig nincs, ami a mezőgazdasági jogosultságból származó pénzbeli támogatások átruházását, elzálogosítását tiltaná. Utalt az elsőfokú bíróság arra is, hogy a Törvény 76. §-a szerint a mezőgazdasági vagyoni értékű jogok egyébként átruházhatóak, a zálogjog alapításból eredően tehát az érvénytelenség nem volt megállapítható. A felek az óvadéki jogot is az I-III. rendű felperések bankszámla követelésére alapították, amely bankszámlán az alperes rendelkezési jogot is szerzett, így a felperések által az óvadéki szerződés érvénytelensége körében előadottak is alaptalanok.

A kifejtetteknek megfelelően nem volt megalapozott a IV. rendű felperes elsődleges kereseti kérelme sem. A másodlagos keresete körében az elsőfokú bíróság kifejtette, hogy a 2008. április 28-án

létrejött szerződésből nem volt megállapítható, hogy a IV. rendű alperes a kezességvállalásakor figyelemmel lett volna az Alapítvány kezességvállalására, mert arról ekkor csak annyit tudhatott, hogy egy későbbi időpontban majd az Alapítvánnyal is szerződéskötésre kerül sor. Az Alapítvány 2008. május 23-án kötött szerződést és a kezességvállalása a IV. rendű felperestől eltérő mértékű volt, így erre, valamint a szerződés tartalmára is tekintettel megállapítható volt, hogy a IV. rendű felperes és az Alapítvány kezessége nem lett volna egyetemleges. A felek nem egymásra tekintettel vállaltak kötelezettséget és így a IV. rendű felperes kezesi felelőssége megelőzte az Alapítványét, a IV. rendű felperes pedig teljesítése esetén az átszármaztatott jogokat csak az időben előtte biztosítékokat nyújtókkal szemben tudná érvényesíteni. Az Alapítvány elállásával tehát a IV. rendű felperes helyzete nem vált kedvezőtlenebbé és az elállás ténye sem jelentett a IV. rendű felperes részéről a szerződés lényeges kérdésében való tévedést.

- [6] A felperesek fellebbezése folytán eljáró másodfokú bíróság a per főtárgya tekintetében az elsőfokú bíróság ítéletét helybenhagyta.

A jogerős ítélet indokolásában a másodfokú bíróság kifejtette, hogy egyetértett a per főtárgya tekintetében az elsőfokú bíróság által kifejtett indokolással. Kiemelte, hogy a jogszabály értelmében nem a támogatás, hanem a támogatási jogosultság minősült vagyoni értékű jognak, a zálog és óvadéki szerződés tárgyát pedig a felperesek részére folyósított támogatás összege jelentette. A biztosítéki szerződések érvénytelensége egyébként sem vezetett volna a hitelszerződés érvénytelenségéhez, a folyósítási feltétel esetleges hiánya pedig csak a szerződésszegés következményeinek az alkalmazását tette volna lehetővé. Kifejtette, hogy a tévedésnek a szerződés megkötésekor fennálló és lényeges körülményekre kell vonatkoznia ahhoz, hogy annak alapján a szerződés érvénytelensége megállapítható legyen. Az Alapítvány kezességvállalása a IV. rendű felperes részéről csak akkor lett volna lényeges, ha kezestársként a felelősségük egyetemleges, de a perbeli esetben a Polgári Törvénykönyvről szóló 1959. évi IV. törvény (a továbbiakban: régi Ptk.) 275. §-ában foglalt helyzet nem állt fenn. A IV. rendű felperes a kezességvállalásakor még nem tudhatta, hogy az Alapítvánnyal a szerződés mikor és milyen tartalommal jön majd létre, a kezességvállalása pedig megelőzte az Alapítványét és így a kezesek a kezességvállalásuk sorrendjében felelnek. Az Alapítvány későbbi elállása a IV. rendű felperes helyzetét nem tette terhesebbé és ezért nem minősül lényeges körülménynek. Utalt a másodfokú bíróság arra is, hogy az alperes esetleges szerződésszegése és a kezesi szerződés Alapítvány részéről történt felmondása a IV. rendű alperes által korábban megkötött szerződés érvényességét egyébként sem befolyásolhatta.

A felülvizsgálati kérelem és ellenkérelem

- [7] A jogerős ítélettel szemben a felperesek terjesztettek elő felülvizsgálati kérelmet, amelyben kérték annak hatályon kívül helyezésével az elsőfokú bíróság ítéletének a megváltoztatását és a felperesek keresetének helyt adó döntés meghozatalát.

A felülvizsgálati kérelem indokolása szerint a szerződések tartalmából megállapíthatóan a felek célja a támogatások megterhelése, zálogtárgyként való bevonása volt, nem pedig egy bankszámla pénzkövetelésre vonatkozó zálogjog alapítása. Álláspontjuk szerint a mezőgazdasági vagyoni értékű jogok nem forgalomképesek, így az azok alapján járó jogosultságok, a támogatások összege nem ruházható át, vagy terhelhető meg. Hivatkoztak a Törvény 9. § n) pontjában és 75. és 76. §-ában foglaltakra, továbbá arra, hogy mindezekből levonható az a következtetés is, amely szerint a mezőgazdasági vagyoni értékű jogokból származó jogosultságok (például a támogatás összege) és a kötelezettségek nem választhatóak külön, azaz szükségképpen egy személyhez, a támogatásra jogosulthoz kapcsolódnak. A támogatásokhoz - a perbeli esetben a SAPS és Top-up támogatáshoz - személyes kötelezettség tartozik és a támogatások nyújtására célhoz kötötten, meghatározott személyek részére kerül sor. A támogatásokból eredő kötelezettségek és jogosultságok tehát nem választhatóak el egymástól és a pénzbeli juttatások kifejezett célokra adhatóak, így a jogszabályok megkerülését jelentené a pénzösszegek ezektől eltérő felhasználása. Amennyiben tehát az I-III. rendű felperesek a támogatásokat átengedik az alperesnek, akkor az abból eredő kötelezettségeket is az alperesnek kellett volna vállalnia és mindehhez szükség lett volna a mezőgazdasági és vidékfejlesztési szerv hozzájárulására, ezekre pedig a perbeli esetben nem vitásan nem került sor. Ezt az értelmezést támasztja alá az 1782/2003 EK rendelet is. A zálog és óvadéki szerződések megkötése a hitelfolyósítások feltétele volt és ha a felperesek a semmis szerződéseket nem kötik meg, akkor a folyósítás feltétele sem teljesül és az alperes nem ad kölcsönt, azaz nem teljesítette volna a hitelszerződést, ami ugyanarra az eredményre vezet, mintha a felek a szerződést meg sem kötötték volna.

A IV. rendű felperes tekintetében kiemelte, hogy a IV. rendű felperes az Alapítvány kezességvállalására tekintettel vállalta a kezességet és az Alapítvánnyal kötött szerződés a felek szerződésének az elválaszthatatlan részét képezte. Azzal, hogy az alperes szerződésszegése miatt az Alapítvány felmondása folytán a IV. rendű felperes lett az egyedüli kezes, a kezességvállalása egyértelműen terheesebbé vált, mint amilyen a szerződéskötéskor volt. Hivatkozott e tekintetben a régi Ptk. 273. § (2) bekezdésében és 275. §-ában foglaltakra és kifejtette, hogy az alperes

szerződésszegése miatt a felperesek a régi Ptk. 318. §-a alapján kártérítésre jogosultak.

Az alperes a hitelszerződést az azt biztosító mellékkötelezettségek nélkül nyilvánvalóan nem kötötte volna meg, a zálogjog, az óvadék alapítása és a IV. rendű felperessel kötött kezesi szerződés pedig érvénytelen, ezért a régi Ptk. 239. § (1) bekezdése alapján a hitelszerződés érvénytelensége is megállapítható.

Abban a kérdésben, hogy a SAPS és a Top-up támogatások az azokhoz fűződő kötelezettségek nélkül átruházhatóak-e, a már hivatkozott EK rendeletre utalással kérte, hogy a Kúria forduljon az Európai Bírósághoz és az általa a kérelemben megjelölt kérdések tekintetében kezdeményezze az előzetes döntéshozatali eljárást.

Az alperes felülvizsgálati ellenkérelmében kérte, hogy a Kúria a jogerős ítéletet tartsa fenn hatályában, utasítsa el az előzetes döntéshozatali eljárás kezdeményezése iránti kérelmet és marasztalja a felpereseket a felmerült perköltségben.

A Kúria döntése és jogi indokai

[8] A felülvizsgálati kérelem nem megalapozott.

[9] A jogerős ítéletben a másodfokú bíróság az ügy elbírálásához szükséges mértékben feltárt és helyesen megállapított tényállásból helytálló jogi következtetéseket vont le, ezért az nem jogszabálysértő.

[10] A felperesek a felülvizsgálati kérelmükben - megismételve a per során előadott álláspontjukat - tévesen állították, hogy a zálog és óvadéki szerződések tárgya a mezőgazdasági támogatásra való jogosultság és nem a bankszámla pénzkövetelés volt. A perben eljáró bíróságok helyes megállapításának megfelelően a Törvény 9. § n) pontja szerinti támogatási jogosultság egy mezőgazdasági vagyoni értéki jog és a jogszabályba ütközés alapjául megjelölt, a Törvény 75-76. §-aiba foglalt szabályozás ezekre a jogosultságokra vonatkozik. A perben támadott szerződések azonban nem magára a támogatási jogosultságra, hanem a támogatásokból a felperesek bankszámlájára befolyt pénzüsszegekre vonatkoznak.

[11] A perben ennek megfelelően azt a jogkérdést kellett eldönteni, hogy jogszabályba ütköző-e a már folyósított támogatás - bankszámla pénzkövetelés - elzálogosítása, óvadékba adása. A felperesek az eljárás során nem tudtak olyan jogszabályi rendelkezésre hivatkozni, amely tiltaná, hogy a támogatásra jogosultak a már folyósított támogatással ilyen módon rendelkezzenek, ezért az

eljáró bíróságok jogszabálysértés nélkül állapították meg, hogy a szerződések nem voltak jogszabályba ütközőek.

[12] A IV. rendű felperes kezességvállalása tekintetében is helyesen került megállapításra a jogerős ítéletben az, hogy az a körülmény, amely szerint az Alapítvány utóbb elállt a kezességvállalástól, nem adott alapot a IV. rendű alperesnek a kezesi szerződések tévedés jogcímén történő sikeres megtámadására. A szerződés érvénytelenségét megalapozó oknak mindig a szerződés megkötésekor kell fennállnia, egy később bekövetkezett körülmény ezért nem alapozhatja meg az érvénytelenség megállapítását. A IV. rendű felperes keresetét még az sem támasztotta alá, hogy a kezesi szerződésében valóban volt utalás az Alapítvány által későbbiekben kötendő szerződésre, az Alapítvány ugyanis a szerződést az alperessel ténylegesen meg is kötötte és csak egy utóbb bekövetkezett tény az, hogy a szerződéstől később elállt.

[13] A IV. rendű felperes a perben csak a szerződés tévedés miatti érvénytelenségének a megállapítására terjesztett elő keresetet, így értelmezhetetlen volt a felülvizsgálati kérelem IV. pontjában megemlített szerződésszegés miatti kárigény, hiszen ilyen követelés nem került érvényesítésre ebben az eljárásban.

[14] Nem volt alapos a felperések előzetes döntéshozatali eljárás kezdeményezése iránti kérelme sem. A kifejtettek értelmében ugyanis a per eldöntése szempontjából az 1782/2003 EK rendeletnek - amely a támogatásokra vonatkozik - nincs jelentősége és a kereset elbírálásához nem volt szükséges a rendelet értelmezése. A per tárgyát a már kifizetett támogatások mint pénzkövetelések képezték és a felperések keresetét az általuk megjelölt ténybeli és jogi alapon teljes egészében a hazai jogszabályok alapján kellett elbírálni. Nem merült fel ezért olyan értelmezési kérdés, amely indokolta volna az előzetes döntéshozatali eljárás kezdeményezését.

[15] A Kúria a kifejtettekre tekintettel a Pp. 275. § (3) bekezdése alapján a jogerős ítéletet, figyelemmel annak helyes indokaira is hatályában fenntartotta.

Záró rész

[16] A Kúria a felperések kérelme alapján tárgyaláson hozta meg a határozatát.

[17] A Kúria a Pp. 270. § (1) bekezdése értelmében a felülvizsgálati eljárásban is irányadó Pp. 78. § (1) bekezdése szerint kötelezte az eredménytelen felülvizsgálati kérelmet előterjesztő felperéseket személyenként az alperes javára a 32/2003. (VIII.22.) IM rendelet 3. § (2), (5) és (6) bekezdése alapján a ténylegesen végzett ügyvédi tevékenységgel arányosan megállapított - és a 4/A. § (1)

bekezdése szerint Áfá-val növelt összegű - ügyvédi munkadíjból álló felülvizsgálati eljárási költség megfizetésére.

[18] Kötelezte továbbá a Kúria az I., II. és IV. rendű felpereseket személyenként az Itv. 74. § (3) bekezdése alapján alkalmazott 6/1986. (VI.26.) IM rendelet 13. § (2) bekezdése és 15. § (1) és (3) bekezdése alapján az illetékeljegyzési joguk folytán le nem rótt felülvizsgálati eljárási illeték állam javára történő megfizetésére. A III. rendű alperes személyes költségmentessége folytán a további le nem rótt felülvizsgálati eljárási illetéket a 6/1986. (VI.26.) IM rendelet 13. § (1) bekezdése és 14. §-a alapján az állam viseli.

[19] A Kúria ítélete ellen a jogszabályok további felülvizsgálatra nem biztosítanak lehetőséget.

Budapest, 2016. június 28.

. Wellmann György s.k. a tanács elnöke, dr. Puskás Péter s.k.
előadó bíró, dr. Kocsis Ottilia s.k. bíró

A kiadmány hiteléül:

Sz.Sz.

bírósági ügyintéző